

Основні тенденції функціонування державного внутрішнього фінансового контролю у 2025 році

Міністерство фінансів України відповідно до Бюджетного кодексу України та Положення про Міністерство фінансів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, визначає організаційно-методологічні засади функціонування внутрішнього контролю і здійснення внутрішнього аудиту, здійснює аналіз стану функціонування внутрішнього контролю та оцінку функціонування систем внутрішнього аудиту.

Відповідно до частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують функціонування внутрішнього контролю і здійснення внутрішнього аудиту у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Міністерство фінансів України у рамках виконання пункту 122 операційного плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2026–2030 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.02.2026 № 217-р, відповідно до Основних засад функціонування внутрішнього контролю у розпорядників бюджетних коштів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062, та абзацу третього пункту 5 наказу Мінфіну від 31.07.2019 № 329 «Про затвердження Змін до деяких наказів Міністерства фінансів України», зареєстрованого в Мін'юсті 21.08.2019 за № 953/33924, а також з урахуванням доручення Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економіки України від 08.04.2025 № 10305/4/1-24 до листа Мінфіну від 25.03.2025 № 33030-07-3/8742, провело аналіз стану функціонування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах (міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, обласних та Київській міській державних (військових) адміністраціях, інших головних розпорядниках коштів державного бюджету) у 2025 році.

За результатами аналізу загалом засвідчено вжиття більшістю державних органів заходів для подальшого розвитку внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту.

Низку заходів з розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю шляхом гармонізації з міжнародно визнаними стандартами та методологіями, а також кращими практиками щодо внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту вжив також Мінфін.

У частині покращення організації та функціонування внутрішнього контролю в установах, зокрема забезпечувалось:

організація та функціонування внутрішнього контролю (у тому числі зв'язок його елементів), спрямованого на дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності установи;

посилення управлінської відповідальності та підзвітності через забезпечення ефективного делегування повноважень (їх розподіл та чітке визначення обов'язків керівництва та працівників установи, делегування їм відповідних прав приймати управлінські рішення та використовувати ресурси) та підзвітності за результати діяльності і стан використання ресурсів;

практична діяльність з управління ризиками у зв'язку із основними завданнями діяльності, стратегічними і операційними цілями установи та завданнями бюджетної програми;

здійснення ідентифікації та оцінки ризиків, пов'язаних із корупцією, шахрайством та зловживанням службовим становищем як складової управління ризиками в контексті Основних засад;

використання результатів ідентифікації та оцінки ризиків під час прийняття управлінських рішень, планування діяльності та формування бюджетних програм;

інформування про можливі випадки порушень бюджетного законодавства, корупції, шахрайства або зловживань службовим становищем та відхилень;

реалізація заходів контролю для впливу на ризики, зокрема з метою досягнення визначених мети (місії), стратегічних цілей діяльності, цільового та ефективного використання бюджетних коштів, запобігання корупційним правопорушенням, шахрайству або зловживанню службовим становищем, попередження відхилень;

впровадження належних політик, правил та процедур щодо організації та функціонування внутрішньої та зовнішньої комунікації з метою забезпечення осіб, відповідальних за прийняття управлінських рішень, своєчасною, актуальною та об'єктивною інформацією про результативність впроваджених управлінських заходів;

здійснення моніторингу, що дозволяє керівництву установи отримувати інформацію про стан управлінської відповідальності та підзвітності, результати управління ризиками, ефективності впроваджених заходів контролю, рівень забезпечення ресурсами для виконання основних завдань / функцій та досягнення цілей діяльності;

обговорення на засіданнях аудиторських комітетів ідентифікованих та оцінених ризиків тощо.

Здійснювався також подальший розвиток і підвищення якості внутрішнього аудиту в державних органах, зокрема у звітному періоді:

діяльність з внутрішнього аудиту організовано в усіх державних органах, які функціонували (виконували повноваження) та на які поширюються відповідні вимоги, а в системі більшості державних органів забезпечено реалізацію функції внутрішнього аудиту на практиці та загальну результативність такої діяльності;

забезпечено підвищення спроможності підрозділів внутрішнього аудиту та посилення їх кадрового потенціалу, зокрема зменшився рівень вакантних посад та зросла фактична чисельність внутрішніх аудиторів;

продовжувалось підвищення професійної компетентності внутрішніх аудиторів, зокрема в межах проведення національної сертифікації;

посилено організаційну та функціональну незалежність підрозділів внутрішнього аудиту, зокрема продовжувала зменшуватись кількість державних органів, у системі яких допускались випадки покладання на підрозділи внутрішнього аудиту неприбуткових функцій та/або недотримання організаційної незалежності;

суттєво активізовано роботу щодо впровадження в практику державних органів діяльності аудиторських комітетів, зокрема як інструменту для сприяння удосконаленню діяльності з внутрішнього аудиту;

продовжувалась робота щодо подальшої зміни пріоритетів під час проведення внутрішніх аудитів, зокрема зросла частка планових внутрішніх аудитів з оцінки ефективності, здійснювалось планування і проведення ІТ-аудитів, аудиторського консультування у низці державних органів;

посилено контроль за виконанням аудиторських рекомендацій, зокрема забезпечено зростання рівня впровадження рекомендацій, наданих за результатами внутрішніх аудитів;

переважно забезпечено реалізацію заходів із гарантування якості внутрішнього аудиту, зокрема проведення внутрішніх оцінок якості та складання і виконання програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту тощо.

Водночас є напрями для покращення і подальшого розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю, зокрема основним викликом залишаються наявність відмінностей у рівні розвитку внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту серед різних державних органів, а також питання забезпечення повної імплементації визначених нормативно-методологічних засад внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту в їх практичну діяльність.

Заходи для подальшого розвитку та удосконалення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту

Зважаючи, що належний розвиток системи державного внутрішнього фінансового контролю є однією з важливих умов для вступу України до Європейського Союзу, питання підвищення ефективності та якості внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту для досягнення рівня, прийняттого для вступу до ЄС, потребують подальшої посиленої уваги керівників державних органів, зокрема з урахуванням зобов'язань за переговорною позицією України під час переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС», висновків і рекомендацій Європейської Комісії, представлених у звітах про прогрес України в рамках Пакета розширення ЄС за розділом 32 «Фінансовий контроль» тощо.

З метою забезпечення подальшого розвитку внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту, зокрема, шляхом гармонізації з міжнародно визнаними стандартами, методологіями та кращими практиками у цій сфері з урахуванням рекомендацій Європейської Комісії та міжнародних експертів Міністерство фінансів України у 2026 році запланувало вжиття низки заходів щодо:

удосконалення нормативно-методологічного забезпечення внутрішнього аудиту (прийняття нової редакції національних Стандартів внутрішнього аудиту, узгодженої з новими Глобальними стандартами внутрішнього аудиту; внесення змін до Порядку проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту; створення підґрунтя для розширення охоплення державних органів зовнішніми оцінками якості внутрішнього аудиту, зокрема включення до Стандартів внутрішнього аудиту положень щодо можливості проведення оцінки якості внутрішнього аудиту незалежним оцінювачем);

продовження проведення добровільної та безоплатної національної сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів з метою підвищення кваліфікації та оцінювання професійної компетентності внутрішніх аудиторів державних органів;

подальшої реалізації навчальних заходів з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту;

проведення практичного заходу щодо посилення аспектів внутрішнього контролю, зокрема з питань управління ризиками, в Мін'юсті та поширення відповідного досвіду серед розпорядників бюджетних коштів;

роз'яснювальної та консультативної підтримки з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, координації та моніторингу роботи підрозділів внутрішнього аудиту державних органів;

проведення оцінок функціонування систем внутрішнього аудиту із наданням керівникам державних органів рекомендацій щодо удосконалення функціонування систем внутрішнього аудиту;

посилення спроможності Департаменту гармонізації державного внутрішнього контролю (Центрального підрозділу гармонізації) з метою виконання завдань щодо координації та забезпечення здійснення зобов'язань в межах переговорного процесу за розділом 32 «Фінансовий контроль».

З метою забезпечення належної організації внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту в державних органах, їх подальшого розвитку, усунення виявлених недоліків та їх недопущення у подальшому Міністерство фінансів України також розробило низку рекомендацій для керівників державних органів щодо вжиття заходів з удосконалення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту.

Інформацію про стан функціонування державного внутрішнього фінансового контролю з відповідними пропозиціями направлено Кабінету Міністрів України.

Згідно із дорученням Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України від 06.04.2026 № 10305/6/1-24 до листа Мінфіну від 31.03.2026 № 33030-07-3/8989 державним органам доручено з урахуванням пропозицій Мінфіну забезпечити належне функціонування внутрішнього контролю і здійснення внутрішнього аудиту, вжити заходи до усунення виявлених недоліків та їх недопущення у подальшому.